

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. St. Peter pap. 38

Bruni, Leonardo

Oberitalien, [Mitte 15. Jh.]

Poggius Florentinus: Epist. Lib. I 1

[urn:nbn:de:bsz:31-17330](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-17330)

PEpistola Poggii ad Nicolaum Nicolij de Balneis Constantie
 Oggius Nicolao suo Sat. pt. d. Si uales: bn̄ est. Ego q̄ ualeo.
 per quēdam cōtribulem meuz sc̄psi ad te ex constantia. 7. Contribulis Constant.
 kalendas martias: ut opinor: ept̄az quādam: quā si recepisti: q̄
 fecto ad risum te debuit cōmouere. Erat. n. longiuscula: io-
 cis referta & salibz. Dicebam m̄ta de lris hebraicis: quibz opaz
 dabam. Plura iocabar in doctorem ipm. ut caput eoz ē: q̄ ex
 iudeis christiani efficiunt. Vix leuez. insulsuz. atqz inconstā-
 tem. Lr̄as ū ac doctrinaz: ut rudem & incultam atqz agrestez
 facetiis quōdam leuie p̄stringebam. Vex suspicor eam ept̄az
 item & altam: quā Leonardo Aretino dabaz: uob̄ redditas non
 esse. Nam mediū fidius: quē tua est diligētia in offō lr̄az: re-
 scripsisset post mōz aliq̄: & ut saltem meuz o gratulat̄ eēs hāc
 noue doctrine disciplinaz: Ad quā p̄discendam me sepi hor-
 tatus es. Quam & si nulli usuz eē respicias: Ad sapiē facultatez
 confert: confert t̄n aliq̄ ad studia n̄ra humanitatis: ut ex hoc
 maxie: q̄ morem hieronimi in transferendo cognoui. Has
 ū lr̄as ex ipsis balneis ad te conscripsi. Ad q̄ tū me cōtulisses
 iuncturę man̄ arāde gr̄a: rem dignā putauī: ut eoz situm
 atqz amoenitatem: & sim̄ mores hāz gentiuz ē desc̄bēs: & cō-
 suctudiez balneādi. Multa d̄m̄ ab antiq̄ roz sc̄ptoribz de bal-
 neis puteolanis: ad q̄ vniūsus penē. ro. po. uoluptatis cā q̄ flue-
 bat. S; nequaquē arbitrū illa ad hoz iocūditatē accedē potu-
 isse: & haud cū his n̄ris fuisse comparanda. Nam uoluptatem
 puteolanam magis afferebat amoenitas locoz & villaz ma-
 gnificētia: q̄ festiuitas hoz & balneaz usuz. Hec ū loca
 euz n̄llaz ut ad mōz paruaz p̄stent āi relaxationez: reliq̄ oīa im-
 mensam tribuūt iocūditatē: ut p̄sepe existimes. & uenerez
 ex cypro. & q̄cūq̄ ūq̄ ē deliciāz: ad h̄ balnea cōmigrasse. Ita dili-
 genter illi p̄cepta & instituta suant: ita ad unguē ei mores

Balnea puteolana maxie voluptas

Cypriz uenit

Helio gabalus Im. Ro

ac laxiuiam representant: ut quibus non legerint Eliogabali con-
cionem: tam ipsa natura satis docti: satis instituti esse uideantur. Sed
quoniam balnea haec tibi sum descripturus: uolui premittere uiam:
qua huc itur ex constantia: ut coniectari possis: qua parte gallicae
sint constituta. Prima die nauicula per rhenum ueniens ad oppi-
dum scabusa milia passuum. xxviii. Tum deinde per ingentem
fluum descensus per abrutos montes & confragosa saxa iter est pe-
ditus confidendus milia passuum. x. ad castellum applicuim?
quod est super rhenum nomine raifestol: hoc est eorum lingua caesaris sedes.
Huc locum opinor ex eius nomine per ipsi opportunitate. Est enim colle
ex celso imminens flui: quod paruo ponte Gallias coniungit Germa-
nie: quondam romanorum castra fuisse. Huc in itinere rheni ui-
dimus casus ex alto monte: scopulis interruptis: magis fragore
ac sonitu: ut ipsum me casum suum queri: ac lamentari existima-
re possis. Tum in uentem in mentem eorum: quae ferunt de Nili descensu
tam anticipati. Nec miror accolae circumuicinos propter admirabilem
illi strepitum & fragorem surdos putari: cum huius flui: quae torrens
ex eo loco existimari potest instar Nili: tribus uero stadiis rumor ex-
auditur. Oppidum est deinde Baden satis opulentum: quod
est balneum almanorum lingua: situm in conualle: montibus circummi-
nentibus prope fluum quiddam ingentis rapidissimi cursus: quod in rhenum
fluit longe ab oppido milibus passuum. vi. Prope oppidum stadi-
is quatuor est uilla super flumen pulcherrima in usum balneorum fa-
bricata. Arca est ampla media parte uillae: & circum hospitia
magnifica militum receptacula gentium. Singulae domus sua ha-
bent balnea interiora: in quibus abluuntur hi soli: qui ad ea diutere
balnea consueuerunt. Tum praeterea sunt praeterea sunt numero circiter. xxx.
praeterea sunt duo existunt palam ab utraque parte apta lauacra ple-
bis & ignobilis uulgi. Ad quae matres atque uiri. pueri. innuptaeque
puellae: & omnes circumfluentium fere descendit. In his uallibus

flui descensus an-
ops:

intervarius: ut portæ int̄ pacificos constructus viros a femis
sejungat. **R**idiculum est uideri uetulas decrepitas similes
& adolescentiores nudas in oculis oñiū aq̄s ingredi: ueren-
da & nates hoīb̄ ostentantes. **R**isi sepi hoc tam præclarū
spectaculi gnus: mentem renouans ad florales ludos. metū-
met istoy simplicitatez demiratus sum: qui neq̄ ad hoc oculos
adūtant: n̄ q̄c̄q̄ suspicant: aut loquunt̄ mali. **A**t ū balnea:
que sunt in domib̄ puatorū: p̄politā sūt: & ipsa uiris femūq̄
cōuia. **T**abulata q̄dam eos secernūt. & in his fenestrelle p̄mit-
te demisse: q̄b̄ uina potare: similes colloq̄: & utrinq̄ uidere
& ut tractare q̄ant: ut eoy ē fr̄q̄m̄. **S**uetudo. **H**ec desup̄ in-
gunt̄ de ambulatoria: in q̄b̄ spaciandi cōfabulandiq̄ cā hoīes
consistūt. **N**ā cuiuis licet uisendi colloq̄ndi. iocādiq̄. & rela-
xandi aī grā alioy balnea adire: ac postare adeo. ut & cū ex-
eunt: & cū inḡdiunt̄ aq̄s femūq̄: maiori ex pte corporis nudos
cōspiciant̄. **N**ulle aditus custodiaz obstat: n̄t̄ hostia phibet:
n̄t̄ suspitio inhonesti. plurib̄ in locis idēq̄ uiris & m̄terib̄
q̄ ad balnea est ingressus: ut sepi s̄ accidat: & uix femūq̄ nu-
da: & femūq̄ uiro nudo obuiam iri. **M**asculi campestrib̄ t̄m̄
utunt̄: femina ū linteis induunt̄ uestib̄ cura tenus ablatere
scissis ita. ut neq̄ collum. neq̄ pectus: neq̄ brachia. aut lacer-
tos tegat̄. **I**n ipsis aq̄s sepe de symbolis edūt composita: mensa
desup̄ aquā natante: q̄b̄ uiros asiscere s̄ uenerūt. **N**os q̄des
in ea domo: q̄ lauabam̄: semel uocati sum̄ ad eaz cōsuetudiez:
eq̄q̄ symbolum contuli: interesse nolui: licet & atq̄ & rogat̄. nō p̄
motus pudore: q̄ pro ignauia hētur ac rusticitate: s̄ inscitia
s̄ moris fatuus q̄ddaz uidebat̄: hoīez italiam hoīz inscitiaz loq̄lle
vna cū femis adesse in aq̄s mutuz & elinguem: ubi uniuersuz
dies sorbilando ac pitissando terendus erat. **D**uo t̄m̄ ex so-
cū balneum ingressi sūt magna aī iocūditate. **V**ina aderam̄.

tangebant potum. vinasumebat & cibuz. colloqbant licet
p̄ int̄pretem. p̄sepe flabello uentuz faciebāt. Restabat ali-
ud: nisi pictura illa iouis: q̄ pacto damne p̄impliuiuz aux̄
& reliqua. Illi tñ linteā stola: vt moris est uiris: quom̄ i mu-
lioz balneum arcessunt: uestiti erāt. Ego aut̄ ex deam-
bulatorio oīa conspiciebam. mores. cōsuetudines. suauitate
victus. uiuēdi libertate. ac licentiam cōtemplatus. P̄mix-
est uidere: q̄ simplicitate uiuāt: qua fide uidebāt uiri ux-
ores suas a p̄grinis tangi: neq̄ cōmouebant: n̄z auz adūtebāt.
Omnia i meliore p̄te accipiūt. Nihil est tam difficile: q̄n̄ eoz
morbz facile sit. Plane in pollicia p̄latonis cōuenisset: vt
oīa eēt cōiua. Tuz & absq̄ ei doct̄na taz p̄mpti in ip̄i sectam
repiant. In nōnllis balneis masculi resident p̄miscue cū femis:
q̄bz s̄t sanguine p̄ximū aut b̄nuolentia. Quotidie ter aut q̄ter
balnea intrant: maiores i his diei p̄te agentes. p̄tiz cātando:
& p̄tim potādo: p̄tiz coreas excedo. p̄sallūt. n̄. in aq̄ paululuz
subsidentes. In q̄ iocūdissimuz ē uide p̄uellas iaz maturas uiro:
iaz plenis nubiles annis: facie splendida ac liberali in deoz
habitū ac formā. p̄sallēt. n̄. modice: uestes retrorsus thūt:
desup aquaz fluitantes: vt allatam uenerez existimares. Mos
est m̄tioribz: vt cū uir eas desup prospectant iocandi grā
stipem petere. Itaq̄ p̄cipiuntur nūmuli & q̄ p̄t̄rioribus:
q̄s ille p̄tim manibz excipiūt: p̄tiz linteis extensis adteraz pro-
pellens. Quo in ludo q̄nz & corporis occultiora deteguntur:
proiūnt p̄t̄ea & s̄erta uariis distincta coloribz: q̄bz capita
exornat dum abluunt. Ego hac uiuendi & iocandi festiuita-
te delectus: cū bis tñ in die lauarer: reliquuz t̄ps̄ sumabaz
in alioz balneis uisitandis: nūmos p̄sepe iacient & s̄erta ad mo-
rem cetoz. Neq̄. n̄. ut legendi ut sapiendi q̄c̄ q̄ t̄ps̄ erat. Int̄
s̄ymphonias & tubicines. cytharas & cantus undiq̄ circum-

strepentes:
uuu

103
Vbi uelle suuz sape summa fuisse dementia: postquam ei: quae neque est autu-
tumoremus: & homo est nihil humani a se alienum putans. ad sum-
maz uoluptatem deerat comeratus simonis: quod reze omnia est primum.
Itaque restabat aliud: non oculos pascere: sectari in ludus: ducere:
atque reducere. Ambieni in sup locus erat. & ea tanta licetia:
ut legem ambitus non uereret. Praeterea has multiplices iocunditates:
est & alia non mediocri. Paratus est ingens post villas secus flum
multis arboribus contectum. Co post cenam ueniunt undique omnes.
Tum varius ludi sunt. Quidam coreis gaudet: cantat quidam: plu-
rimi pila ludunt non quod more nostro: sed uiri ac mulieres pilam tintina-
bulis plenas alta ad altius dilectiores pucit. Tum concurrunt un-
dique ad illas excipendam. Qui eam cepit: potior habet: usque itaque
pucit eam ad personam sibi acceptiorem. Cum illas multi petant
porrectis manibus: atque ipse in ad hanc: in ad illas simulat se iac-
tury. Multi praeterea hos ioci sunt: quos longum est recensere. Hos
autem rettuli: ut ex paucis comprehendas: quanta sit schola epicu-
reae factionis. Atque hunc locum illum ego esse credo: in quo primum
hominem creatum ferunt: quae gam credo hebrei uocant: hoc est
ortum voluptatis. Nam si uoluptas vitam beatam efficitur: non ui-
deo quid huic loco desit ad perfectam & omni ex parte consummatam uolu-
ptatem. Quae si sit uirtus aequa quibus: Tum uaria est & multiplex. Ad-
mirabilis earum uirtus & pene divina. Nego esse ulla in orbe terrarum bal-
nea ad foecunditatem mulierum magis accommodata: itaque cum plures
sterilitatis causa accesserint: miras illarum uirtutes experiant. Seruant
etiam diligenter praecipita: quibus adhibentur remedia. ad eas: quae non capi-
re nequeunt. Intra caeterum illud est memoria dignum: innumerabilis multitudo no-
bilitum patrum & ignobilium duceta milia passim huc ueniunt:
non tam ualitudinis causa: quam uoluptatis. Omnes amatores: omnes proci:
omnes quibus in deliciis uita est posita: huc concurrunt: ut fruantur
rebus concupitis. Multae corporum simulant aegritudines: cum dno

Schola epicureae
factionis

Virgines vestales

laborent. Ita uidebitur imaritata forma p̄stātes sine uiris. sine cognatis: duabus ancillis & suo: aut aliq̄ affini annicula: quaz leu' est fallere q̄ nutrire. Singule aut q̄ ad possunt uestib. uero. argento. gemisq̄ ueniūt ornate: ut nō ad balnea: s̄ ad celebrissimas nuptias dres accessisse. Hic q̄ uirgines uestales: ut ut rectius loqr̄ florales. Hic abbates. monachi. fr̄es. sac̄dotes maiori licentia q̄ ceteri ueniūt. Et siml̄ q̄n̄ cū mulierib. lauātes: & fertis q̄n̄ comas ornātes: oī religione abiecta. oīb. una mēs est: tristitiam fugē: q̄rere illaritates: nihil cogitare: n̄ quē admōz leti uiuāt: gaudiū fruāt. Non de cōi diuidēdo agitur: s̄ de cōmunicando diuisa. Mirabile dictu est. int̄ hōiūz fere milia in tam variis morib. & turbantiaz ebriam. nltāz discordiam oriri: nltāz seditōez: nltāz dissidiū: nltm̄ maledictū. Cernūt uiri uxores tractari: cernūt cū alieniorib. & q̄t̄ solam cū solo. Nihil his pmouent: nihil admirant. Oīa bona ac domestica mte fieri cogitāt. Itaq̄ nom̄ zelotipi: q̄t̄ q̄ om̄s maritos nros oppressit: ap̄ istos locuz nō h̄t. In cogitatu eīd ubū & inauditum. Nesciūt hoc morbi gns: nō q̄ passio appetitur: nō h̄nt. Nec mix̄ ei rei nom̄ ap̄ istos nō ēē: quib. res ipsa nō subsit. Neq̄. n. q̄sq̄ inuentus est adhuc in istis: q̄ celo tipus est. O mores dissiles nris: q̄ oīa semp accipim̄ in deteriores cogitationes. Qui usq̄ adeo calumniis delectamur & obrectationibus: ut si qd̄ puula uidim̄ coniectura: statim p̄ manifesto crimine attestemur. Inuideo semp istoz q̄ti: & nras exectorāi p̄sitate: q̄ semp q̄rim̄: semp appetim̄. q̄ celum. trās. & maria p̄tim̄ ad pecuniaz erruendam: nltō q̄tu cōtenti. nullo luc̄ saciati. Dum futuras expauescim̄ calamitates: anxietatib. usq̄ iactamur: & ne misifiam: nunq̄ mibi ēē desistim̄. Semp in hiante opibus: Nunq̄ aū. nunq̄ corpore indigentes. At isti paruo contenti uiuūt indiem. Quos lib̄ dies festos agūt: nō

